

Изази Суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ за годину ф. 6, за по године ф. 3, за четврт године ф. 1 и 50 новчића.

За АУСТРО-УГАРСКУ за годину ф. 6, за по год. ф. 3, за четврт године ф. 1 и 50 новчића.

За СРБИЈУ за годину ф. 7 за друге земље ф. 8.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији «Глас Црногорца» на Цетиње, а може се и картом упутником на пошту у Котор. Дописи пишу се уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од реда 5 новч. За огласе веће и на дуже вријеме мање.

ЦЕТИЊЕ, 23. Фебруара.

Најмлађа међу јевропским државама, кнежевина Бугарска, слави данас, послје тешког робовања од преко четири и по вијека, сретне дане свога ускреса.

Из крви, која се сво кроз пет година љуте борбе пролијевала од јадранског па до црног мора, поникла је, међу осталијем, и бугарска држава. Она данас, на својој народној скупштини, удара самостално темељ својој државној згради, и тијем први пут оглашава свијету своје државно биће.

Ми, као Срби и непосредни сусједи, дијелимо с Бугарима потпуно ону радост њихову, која их природно у данашњем тренутку мора обузимати. Већ као браћи њиховој мора нам мило и угодно бити, што су се једном опростили ропскога стања, у којем пијесу могли живјети ни као људи ни као народ. Но — осим природнога братског осјећања — за нас је успостављење бугарске државе важно и с гледишта самих наших интереса. Самосталном бугарском државом кријепи се цео словенски југ, дакле кријепимо се и ми сами. Бугарска држава, кад се са свијем устроји и оснажи, допринијеће не мало државној спази српској, коју данас на балканском полуострву преставаљају двије државе српске: Црна Гора и Србија. А заједничка снага српско-бугарска моћи ће временом много снажније одолијевати напасти спољашњој и с много већим изгледом на успех приступати вршењу оне заједничке мисије, коју Срби и Бугари имају на истоку, него што је до сад могла усамљена снага српска.

Наше је најдубље увјерење, да између Срба и Бугара, при свијем тренутним појавама, из којих би се можда противно закључење могло изводити, већ самом логиком положаја, историје и постулата будућности, мора владати хармонија интереса. Бугари и Срби немају ништа тражити једни од других осим братске љубави и споразумијевања, а обоји имају да траже од другог доста којешта. Ни Бугари ни Срби пијесу још готови са великим дјелом свога народнога ослобођења и уједињења; и једни и други имају још много да напрежу све своје силе, да би дошли до крајне мете својих народних жеља, потпуно оправданијех.

Ми разумијемо врло добро (може да више него ико, јер смо исте среће) болове, који тине Бугаре у овоме часу радости њихове. Ми разумијемо, да им тешко мора бити, што Бугарска није данас цијела уједињена, што браћа њихова с ону страну Балкана остају и даље под господарством турским. Али нека се сјете, да Фортуна ријетко кад изручује из својега рога цијелу садржину, и да су тај рог пуиле руке које радије одузимају него што дају. А осим тога нека нам не замјере, ако их подјејетимо, да у бијелом свијету има још неко, који није уједињен и чија је судбина бар у толико гора од њихове браће у Румилији, што је неизвјесна. Нека помисле браћа Бугари, како мора бити у данашњем часу тијела, који, осим што имају природно право на слободу и јединство које се ни једном на-

роду на свијету не може одрицати, имају још бар онолико исто стеченога права на то колико и браћа Бугари; нека помисле, да у бијелом свијету има још доста њих, који се с болним срцем лишављају једнога од најдражих блага на овоме свијету: кућице своје и слободнице своје, па нека се тјеше оном латинском пословицом, која каже: *solamen miseris, socios habere malorum* (утјеха је јадницима, што у злу имају другове).

Стегнимо срце!

Колико тешко мора бити Бугарима, што не виде на данашњој својој скупштини и браћу своју с југа, ипак, чини нам се, не би промишљено било, кад би каквим необузданим корацима изазвали против себе јевропске силе, које им (за нас зашто) и тако нијесу наклоњене. Није данас вријеме томе, и с тога нека се оружају врлином стрпљења, која данас и за њих као и нас највише вриједи. А доћи ће вријеме и мора доћи, када ће се сва наша заједничка, повећана и одморена снага моћи с успјехом уложити у дјело, којим ће се постићи оно, за чим се сада, на жалост, узалуд тежи.

Међу тијем нека се Бугари кријепе и снаже у својој новој држави. А они ће то моћи као ико, јер их је Бог украсио врлинама, којима данас народи долазе до снаге и моћи. Вриједи а штедљиви, бистри а поучљиви, они ће на брзо развити и унапредити све гране свога народног и државнога живота, да ће кроз коју десетину година милина бити погледати на њих. Данас су она своја и слободна, нема више ко да им отима плодове њихове велике вредноће и примјерне штедљивости, нема ко да им смета њиховом усталаштву и тецину, — држава њихова стоји под моћним крилом силне Русије. У тијем околностима они ће се — о томе се ни најмање не сумњамо — брзо подићи и оснажити.

А то им ми од свег срца желимо и у то име шаљемо им с ових страна братски поздрав!

ИЗ БУГАРСКЕ.

У вече 8. ов. м. држали су у Трнову народни заступници збор, на којем су изабрали депутацију и опуномоћили је, да се представи кнезу Дондукову и да му саопшти жеље збора односно румилијског и македонског питања. Престављење је било 9. ов. м. и трајало је пуна три часа. Кнез је изјавио депутацији, да би он морао одступити кад би се усвојио приједлог да се скупштина одгоди, јер не само што би он тијем био компромитисан пред царем, него би и сам цар доведен био у непријатан положај према Јевропи. По што се депутација за тијем посавјетовала, саопштила је посланицима мишљење кнеза Дондукова. Закључено би, да скупштина изда органски закон, по у исто доба да узме у претрес берлински уговор и да вијећа о одношима, у које је стављена Бугарска према Бугарима у Румилији и Македонији, као и да отпочне акцију која би била удешена према околностима. То није задовољило екстремну партију, која је захтијевала да се приустане к скупштинском саветовању и изасланици румилијски и македонски.

Скупштина је отворена 10. ов. м. у 11 ура прије по дне. Отворио је кнез Дондуков у присуству иностранијех комисара и изасланика румилијских и македон-

ских. Ово је од ријечи до ријечи говор, којим је кнез Дондуков-Корзаков отворио ову прву бугарску скупштину:

»Поштовани заступници бугарске кнежевине! Штедијући вољи и заповијести својега господара, цара руског, ја вас поздрављам при отварању прве народне скупштине ваше ослобођене земље, којој је задатак, да постави сталан темељ за државну владу нове кнежевине. У својству царско-руског комисара ја вам подносим на одобрење приједлог за вашу организацију конституцију, којом се у опште утврђују права будућег бугарског кнеза и народа. С тијем приједлогом саопштавам уједно и правила, којих ће се имати придржавати при расправи поднесеног вам устава. До вас је, да са свијем претресете тај устав у свијема његовијем појединостима, без икаквих партијских осјећања, а с једином намером, да утврдите и унапредите друштвене и моралне интересе своје земље. Програм, који вам је данас предложен, само је костур устава и служи за олакшање вашњих послова. Нека он ни најмање не упливнише на вашу осјећања односно каквијех промјена на истом. Правила за ваше дебате биће вам прочитана. Ја бих вас само подсетио на то, да је постојећа руска администрација радила под неугодним околностима, којима ће се, како се надам, оправдати пред вама моје дојакосње наредбе и заповијести, јер ја нијесам имао друге цијели пред очима, него да ред поставим на мјесто наредба и да народ поучим вишем политичком животу. Ја именујем овим Лукијанова за свога заступника при вашњем саветовањима. Он ће вам дати сва ближа објашњења што се тиче вашњих дебата и појединости вашег устава; мо пошљедњи и одлучни глас припада на сваки начин само вама. Нека вам Бог буде у помоћи при непуцавању ваше свете дужности за благаостање ваше земље, која је крвљу Руса тако скупа постала, услед жртава, које је Русија приносила, и узвишенјех осјећања нашега цара према земљи коју је ослободио. Тијем проглашавам да је отворена прва бугарска народна скупштина. Позивам вас сада, да идемо у стару саборну цркву трновоу, да се помолимо Богу за успјешан свршетак вашњих послова и да благодаримо краљу краљева, који нам је дао да доживимо велико историјско дјело вазобновљења ваше дуго угњетене земље.»

Пошто је скупштина тијем начином отворена, упуте се сви посланици, владике, турски муфтија, жидијски равни, кнез Дондуков и за њим заступници странијех сила у цркву «четрдесет мученика», која је грађена г. 1230, послје освојења Бугарске преобраћена у цамију, а г. 1877 опет предана Хришћанима. Послије благодарења врати се литија истим редом на траг у скупштинску дворану, гдје је приређен био свечан објед, при којем је велико одушевљење уз добар ред владало. 11. ов. м. била је велика смотра над војском, а 12. прва сједница скупштине. Турски комисар и аустро-угарски изасланик нијесу хтели потписати протокола о отварању скупштине и удаљили су се прије објед. Инглешки изасланик благодарио је у име иностранијех заступника.

Велики број народа из свијех крајева земље слегао се у Трново. Варош је ова оживјела и добила свечани изглед. Свака и најмања кућица обијељена је, дућани зелено обојени, сокаци калдрмисани, пијаци очишћени. На све стране лепшају се заставе народне.

РАТУАФРИЦИ.

Најновије вијести с Капа нијесу ни најмање угодне Инглезима. Истина још се нијесу остварила страховања, да ће Зулуанци пренети ратиште преко границе Натала, али поговара се да се спремају да ударе концентрично на Гретаун, у коме су становници већ добили налог од власти да буду спреми за обраду. Пуковник Парсон опшанчно се са својом колоном код Екова; он може имати хране за два мјесеца, по што је своју коњицу и уро-

ђеничку војску на траг послао. Овај корак показује, да он више не мисли на нападај и да је са свијем усамљен. Поговара се, да ће лорд Чемсфорд огледати, да се прогнута до Пирсона. Пуковник Уд повукао се на траг у Бемкасон; његова је колона једина још способна за офензивне операције, по ове тешко да ће се још за дуго предузимати. Друге колоне већ више никако нема, и цијела убојна сила инглешка спала је на двије цетине од своје првашње јачине.

Поштанска пароброд «Американ» добио је од 23. Јануара ову депешу:

»По најновијим вијестима с бојнога поља главна зулуанска војска опколила је Пирсову колону код Екове. Пуковник Парсон ту се ушанчно. Код њега има 1200 људи, заједно с једном компанијом женијских трупа и једином одјељењем поморске бригаде. Већ од три дана нема никаквих вијести о пуковнику Парсону. Држи се да ће имати чим да се храни за два мјесеца. Закључено је да се трупе бране, док не стигну појачања. Урођеничка војска распуштена је. Страх је, да Зулуанци не потегну нападат и да не пређу ријеку испод града Букингема. Урођеници јако се одмећу из инглешке војске.

Судећи по појединостима при поразу код Рорксове пољане, чини се као да је пуковник Пулен јавио пуковнику Дурнфорду, да су Зулуанци у великом броју навалили. Пуковник Дурнфорд, како се држи, закључио је да се на траг повуче, по прије но што је његова развучена линија могла предузети повратак, искрену на један мах Зулуанци и просну жестоку ватру на 700 лаката одстојања. Инглези одговорили на 300 лаката и повукоше се полако у свој стан, који је био двије миље удаљен. Паша артиљерија и ракетне слабо су нахулиле продирућем непријатељу. Зулуанци отворише свој напад у форми поткова. Британске трупе зауставише се на једном вису лијево од стана. Ту их Зулуанци опколе и све до једног потуку.»

»Делл-Пус« има с тијех крајева ову депешу од 22. Јануара:

»Главни штаб полази сјутра у јутру на доњу Тугелу, да се састане с пуковником Пирсоном, ако би то могло бити без опасности, јер је исти пуковник тамо опкољен. Међу тијем колона пуковника Уда оперисаће сјеверно, да би напљу Зулуанаца подијелила.»

НАЦРТ УСТАВА ЗА БУГАРСКУ.

»Тајме« доноси у једном телеграму од 9. о. м. нацрт устава за Бугарску, у ком има 170 чланака. Ми ћемо овдје извести из тога нацрта што је најважније:

Чл. 1. Без саизвођења велике народне скупштине не може се бугарска кнежевина ни повећати ни смањити.

Чл. 3. Кнежевина Бугарска наслједна је и уставна монархија са народним заступством и нахои се у васалском одношају према Високој Порти.

Чл. 6. Кнез бугарски, док влада Бугарском, не може без саизвођења велике народне скупштине бити владар друге које државе.

Чл. 8. Сплот предате му законодавне власти кнез потврђује и објављује законе, које народна скупштина донесе.

Чл. 11. Извршна власт предаје се кнезу; сви органи те власти раде под његовијем надзором.

Чл. 12. Судска власт са свијема својим ограницима предаје се законитијем судовима и судијама, који ће је вршити у име кнеза.

Чл. 13. Кнез има право, да у сагласности с одређењима казнинога права пресуде мијења.

Чл. 14. Кнез има и то право да злочинце помилује, по право амнестије преноси се заједнички на кнеза и скупштину народну.

Чл. 15. Кнез нема права збацити министре, који су онтужени да су повриједили народни устав.

Чл. 16. Кнез заступа кнежевину у

свијема одношајима њеним к страним државама. У његово име, а уз сапозвољење народне скупштине, морају се закључивати сви уговори са страним државама, који се тичу земље.

Чл. 17. Кнежеви укази само онда важе, кад их потпишу дотични министри.

Чл. 18. Кнез мора имати своју столицу непрекидно у кнежевини. Кад би одсуствовао, морао би наименовати једнога регента, коме ће се нарочитим једним законом одредити права и дужности. Одсуствовање своје и именовање мјестозаступника мора кнез огласити земљи прокламацијом.

Чл. 19. И престолонашљедник мора стојати у земљи и може отићи из ње само с допуштењем кнежевине.

Чл. 20. Државни је грб Бугарске златан лав на црвеном штиту.

Чл. 22. Кнежево је право наследино, и прелази на најстаријега сина.

Чл. 23. Владајући кнез, кнегиња и престолонашљедник постају пунољетни са 18 годинам.

Чл. 24. Ако кнез ступи на пријесто малолетан, онда ће се до његова пунољетства поставити намјесништво.

Чл. 25. Три намјесника има да избере велика народна скупштина.

Чл. 26. Владајући кнез може још за живота свога наименовати намјесника, ако је престолонашљедник још малолетан, но само уз сапозвољење велике народне скупштине.

Чл. 27. Намјесници могу бити бирани из породице кнежеве, из министара, чланова највишег суда, или из таквих лица, која су отирије та звања отправљала, а нијесу нигда била тужена.

Чл. 31. Намјесници не могу бити уједно и васпитачи кнежеви.

Чл. 32. Кад умрије кнез, његов наследино сазива велику народну скупштину, пред којом положи заклетву, да ће поштовати народни устав.

Чл. 33. Народна скупштина одређује годишње један милион франака на издржавање породице кнежеве. Ова сума не може се поинити без сапозвољења велике народне скупштине, а не може се смањити без сапозвољења кнежеве.

Чл. 34. Народна скупштина може чинити кнезу поклоне из државних средстава.

Чл. 36. Државна је религија кнежевине Бугарске: источно православна.

Чл. 37. Бугарски кнез и његова фамилија морају неповиједати ту вјеру. Изузетак пак може се учинити у корист првога изабраног кнеза, ако овај већ припада другој којој вјери.

Чл. 38. Религиозна богочаст ставља се под врховни духовни надзор народне цркве, била овој столица гдје му драго, и тијем путем одржава црква државна своју свезу односно свију чланова вјере.

Чл. 39. Хришћани неправославне вјере и нехришћани, били они бугарски поданици или не, исто тако и странци, који се само за неко вријеме задржавају у земљи, уживају потпуну религиозну слободу, ако њихово вјероисповиједање не стоји у опрјечи са законима кнежевине.

Чл. 40. Но нико се не може сплом с њога особитог вјероисповиједања испод закона извући.

Чл. 42. У Бугарској владаће се по

нарочитијем законима, који ће се издати у сагласности с органским уставом.

Чл. 43. Ни један закон не може добити снаге, ако није прошао кроз народну скупштину, која има и право да потпуни прави смисао закона.

Чл. 46. Кад држави загрозе спољашње или унутрашње опасности, може кнез уз сапозвољење министара предузети све нужне мјере, да опасности доскочи, но те мјере морају се идућој народној скупштини на одобрење поднијети.

Чл. 50. Државна својина припада кнежевини. Кнез нема права да с њом располаже.

Чл. 56. Сви бугарски поданици једнаки су пред законом.

Чл. 57. Само грађани кнежевине уживају политичка права и сви су законом овлашћени на потпуни ужитак грађанских права.

Чл. 61. Само бугарски поданици могу добити звања у грађанској или војничкој служби.

Чл. 69. Нико не може бити кажњен, ако није својим надлежним судом осуђен.

Чл. 70. Уапшења и претечање по кући могу се предузети само по законима.

Чл. 71. У вријеме опште опасности може кнез оба престојећа чланка у цијелој земљи или у извеснијем срезovima обузастити, но мора цијелу ствар изнијети пред прву народну скупштину.

Чл. 73. Сви су поданици обавезани на основно васпитање.

Чл. 74. Штампан је слободан, но ко ту слободу злоупотреби, он је за то одговоран по нарочитијем одређењима.

Чл. 76. Бугари имају право да се мирно и без оружја скупљају и о својима стварима савјетују. За то не треба да пшту допуштења ни од кога. Зборови под ведрим небом подвргнути су полицијском допуштењу.

Чл. 78. Народна скупштина је представничка власт Бугарске и то скупштина обична и велика.

Чл. 79. Народна скупштина састављена је од ових чланова: 1.) егзарха бугарског или његовог намјесника и половине владика по старјештву; 2.) половине председника и чланова највишег суда по рангу; 3.) половине председника округа и трговачких судова; 4.) заступника које народ бира на извесно вријеме, и то један на 20000 становника; 5.) кнез има право да наименоује извесан број посланика.

Чл. 80. Народни заступници не смију примати обавезних упутава од својих бирача, но имају потпуну слободу у савјетовањима о потребама народа.

Чл. 81. Народна скупштина предлаже кнезу шест кандидата, из којих он бира председника и потпредседника. Егзарх је почасни председник.

Чл. 88. Чланови народне скупштине, који су повриједили закон, не могу бити без сапозвољења скупштине повучени пред казни суд.

Чл. 89. Посланици су слободни од затвора пет дана прије отварања сесије, осим ако учине какво озбиљно злочинство, но и тада не могу се потегнути на суд без сапозвољења скупштине.

Чл. 90. И због дугова не могу се чланови уапсити пет дана прије сесије као ни за вријеме сесије.

Чл. 92. Радња народне скупштине

јавна је, но председник, министри или три члана могу свагда захтијевати да се публика искључи.

Чл. 95. У згради, гдје се држи народна скупштина, није слободно носити оружја. Војничке страже допуштене су само на захтијевање скупштине.

Чл. 98. Народна скупштина има да испита законске приједлоге о државном зајму и о утјеривању порезе, да састави буџет и да тражи рачуне од министара о њиховој радњи.

Чл. 109. Народна скупштина доноси закључења простом већином.

Чл. 112. Сваке године подноси се народној скупштини буџет, који кнез потврди пошто је у скупштини примљен.

Чл. 126-118. Без сапозвољења народне скупштине не смију се никакви зајмови уговарати, но у случају нужде може се тога ради ванредно скупштина сазвати, а ако то није могуће, онда може кнез у споразумљењу с министарским савјетом о томе закључење донијети уз накнадно одобрење скупштине.

Чл. 121. Кнез је обавезан, да народну скупштину сваке године а ванредну у свака доба сазива.

Чл. 124-125. Прије отварања скупштине чланови њени морају положити заклетву на устав и на благостање кнежевине и народа.

Чл. 129-130. Кнез има право да распусти народну скупштину и да наредити нове изборе, који се имају предузети у течају од четир мјесеца тако да се за шест мјесеца нова комора опет може састати.

Чл. 132. Скупштинари, који не сједе ондје, гдје се скупштина држи, добијају дневнице и путни трошак, како се буде законом одредило.

Чл. 133-140. Велику народну скупштину сазива кнез, намјесништво или министарски савјет, и то: 1. да се посавјетује о промјени земаљских граница, за које се иште апсолутна већина присутних; 2. за промјене органског устава, за које се иште вишина од двије трећине.

У случају кад обудови столица владалачка, државни савјет сазива велику народну скупштину ради избора кнеза, за које је довољно двије трећине посланика. Велика народна скупштина састављена је од обичне народне скупштине и од оних млађих владика, судија и других чиновника, који спадају у изборна тијела обичне народне скупштине; за тијем из двапут толиког броја бираних посланика, који имају своје мјесто у редовној народној скупштини.

Председника и писаре бира скупштина. Најприје предједава егзарх.

Чл. 142-145. Државни савјет састављен је од 11 чланова, које наименоује кнез, а скупштина их народна бира из своје средине.

Чл. 148. Државни савјет вијећа: 1. о свијема приједлозима које му влада поднесе; 2. о приједлозима, који се имају поднијети народној скупштини; 3. о приједлозима против одлука ереских судова, особито у споровима између финансијских власти и приватних особа; 4. о приједлозима против судова и владних чиновника, даље о приједлозима при експропријацији за државне цијељи; 5. о државним зајмовима.

њени су тако велики напретци, да не би право било, кад би се на њено мјесто, без основане и праве критике, поставило друго што. С тога ћемо је мало подробије освјетлити.

Што се тиче нарочитог дјела створења, које стара наука иште за сваку врсту, посматрање учи нас, да поједине врсте једна другој врло на близо стоје, тако да их често само каква год незнатна разлика одваја. На против онака се, да се иста потреба код двије врсте на најразличитији начин подмирује. За пошљедње ја ћу навести један примјер.

Међу сисавцима има двије фамилије, које живе у води. Једно је фамилија спрена или морских крава, које живе од била у води; друго фамилија морских паса, који су грабливци. Објема треба за живот таква организација тјелесна, која ће се подударати с елементом у коме су, дакле с водом. Но сирене имају на мјесто крме дуг реп, који је као и код риба продужење кичменог ступа, а морски пси немају него некакву кожу за пливање разанету на задњијем учмалом погачу, које озад склапају и то им је у мјесто крме, а за ход нијесу никако.

Ту је код обје фамилије иста цијел постигнута са свијем разним начином. Ту се човек не може уздизати а да не запита: е да ли су те разлике априоричне или ушљед неукства постале? Кад са-

Чл. 149. Највиша извршна власт под надзором кнеза припада министарском вијећу.

Чл. 153-154. Министри су одговорни кнезу и скупштини за сва своја званична дјела. На сваком званичном акту кнежевом морају бити потписани сви или само дотични министри.

Чл. 156-159. На приједлогу да се неки министар стави под оптужбу мора бити потписан извјестан број посланика. За оптужбу саму иште се већина од двије трећине. Нарочитим законом установиће се државни суд да рјешава о оптужби.

Чл. 161. Министара биће на број 7: 1. за спољашње послове и богочаст; 2. за унутрашње послове; 3. за просвјету; 4. за финансије; 5. за пољоделство и грађевине; 6. за правосудје; 7. за војну.

Чл. 167 говори о приједлозима односно промјене чл. 98 и 99 што се тиче обнародовања закона.

Чл. 167. За ревизију приједлога означених у чл. 167 сазива се велика народна скупштина, која вишином од двије трећине рјешава о свијема питањима односно промјене устава.

Чл. 170. Овај устав остаје у снази за пет година, за које се вријеме може мијењати према чл. 169.

Политички преглед.

Питање о амнестији ријешено је у Францеској. Већином од 340 гласова против 99 усвојен је владин приједлог а одбачен је приједлог радикалаца, који су захтијевали потпуну амнестију. По том од амнестије остало је искључено око 1300 чељади који су били или вођи комуне или су чинили проста злочинства; осталијема подијељена је милост. Политички значајна је јака већина, којом је влада ову побједу одржала у комори; то значи да је она способна за живот и да се може ослонити на повјерење огромне већине посланика. Дебата о овом приједлогу била је доста бурна и нови председник Гамбета морао је у више прилика да се послужи својим правом председничкијем опомињући на ред говорнике и оне који говорницима упадаху у ријеч. Знаменита је бесједа радикалаца Луја Влана, који се овом приликом, разумје се, топло заузимао за потпуну амнестију, апелујући свијема на срце и молећи скупштину да се при ријешавању овога питања стави на чисто човјечанско становиште. Влада се жестоко опирала приједлогу радикалаца, и што је толико успјела, можда се много има приписати владању реакционара и монархиста, који су такође захтијевали потпуну амнестију и најзад гласали заједно с радикалцима. Ово је било врло зазорно, јер нема сумње, да су монархисте само за то заузеле се за приједлог радикалаца, да би могли доцније, кад би се тај приједлог примно, плашити њим бојажљиву средњу класу, којој би се врло вјешто представљало, како су републиканци опет натраг довели убице и паликуће од 1871, а тијем би се много наудило републици, за чим монархисте управо и иду. С тога је мудро и промишљено било, што је већина коморе одбила приједлог радикалаца, јер тијем је избијено монархистима из руке једно моћно оружје против републике. Не

ција прави поврне часовника разог састава, он може двојакијем начином поступати: или ће с почетка саставити разне саставе с намјером да испита њихову релативну вриједност, или ће тек ушљед неукства, које је добио на пређашњијема, доћи на нове саставе. Питање, које управљамо на браниоце старе теорије, гласи овако: Јесу ли код морског пса и морске краве оне разне крме постале у исто доба једна поред друге, или су ушљед добијеног неукства постале једна за другом? Испео одговор овако или онако, показало би се, да се при стварању те животине шепртљиво, а то се не слаже с осталијем претпоставкама те науке. По новој пак науци та се разлика сама од себе развије, јер услов за облик не лежи само у цијељи, него у првом реду у тјелесном градиву, а ласно је увидјети, да грабежна животиња, која се претворила у морског пса, мора имати другачије градиво, него она животиња од које је постала морска крва.

Што код свијех организама опажамо то је цијелисходност њихова састава, која је у сва времена доводила природопенигаче у удивљење а поетичкијем душама измамљивала хвалу и славу Творца, и то с пуним правом, јер теорија самосталног стварања не садржи у себи цијелисходност. Пошљедња је додатак, који може и мањкати. Са свијем другачије стоји нова наука према цијелисходности.

Листак „Гласа Црногорца“.

Природне науке некад и сад.

Ми природописпачи од старог кова учили смо се у оној школи, коју ћу ја назвати по оном мудрацу, те је прије другог вијека основао „Систему натури“, у школи којој се начело у кратко даје свести на предноставку: да је дјело створења свршено и закључено, дакле да цио органички свијет стоји овако како је и да се више не мијења. По томе и задатак природних наука био би: а да се испита у појединостима тај свијет, а цијел била би им: да се докучи програм створења.

То је наука, коју је Лине ударно у темељ дојакосиој историји природе. Но новија испитивања измијенила су са свијем ту науку.

Начело органског живота није само у том, да један организам производи опет себи раван организам, и тијем да се продужава једна врста дотле, док спољашње околности не стану на супрот условима њенога живота, тако да свака врста мора кад тад коначно пропасти, дакле и цио данашњи органски свијет да мора пропасти — не, начело живота лежи много дубље. Данашња наука каже нам, да врста није никаква стална чињеница; у њој има снаге преображавања, која је основна, да се може прилагодити про-

мијењенијем спољашњијем утицајима, и стина на рачун својега облика но не на рачун своје егзистенције. Промјене ли се спољашње околности, онда се потребе животне удешавају према новим условима. Наћи ће се до душе понека врста, која не може да издржи борбу преображаја, и та пропада, но друге ће се довити новим условима, узмеће на се нове облике, и брзо ће испунити празнину, која је остала иза пропаљих врста — дакле врсте су промјенљиве, но органски свијет постоји.

Разлику између те двије науке најјасније видимо на закључењу, које се изводи из њих. Теорија сталности врста, по којој би ове или свагда као такве постојале или за свагда изумријети морале, захтијева, ако се хоће да буде живота на земљи, да се с времена на вријеме на ново свијет ствара — као што је донета и учила дојакосија геологија. По теорији преображаја врста пак постојаће овај органски свијет као такав без прекида, само ће му се облици мијењати, те последице дугијех времена једва ће се наћи некоја од старијих врста, но живот се ипак продужава равном снагом, те је данашња органска васиљена кћи пређашњијех периода а мајка потоњијем. Стара наука учи да ће једином пропасти са свијем све што живи, нова учи да је живот вјечан!

Стара наука дуго је владала цијелијем знањем и под њеним њеним учи-

може се то исто рећи и за поступак владе француске према општинском вијећу парижском, које је закључило да из своје касе изда 100000 франака за потпору помалованијех заточеника, кад се врате у отаџбину. У овоме питању француски министар унутрашњих послова показао је доста слабости, јер нит је имао толико куражи да уништи дотично закључење општинског вијећа, нит се хтио узвијести до онога ступња милосрђа, на ком је исто вијеће стојало, кад је ријешило да се из општинске касе парижке удјели нека помоћ овијем јадницима који ће стићи у Париз из заточења, а не ће знати гдје ће главе склонити. Још је важнији спор, који има тек да се ријеша, а то је питање о оптужби министарства од 16. маја. Ту ће се тек видјети најпоузданије, да ли данашња већина коморе држи за министарством. Влада је одлучно противна жељи републиканске већине, да се људи од 16. маја ставе под суд, а с владом је истога мишљења и сам пресједник републике Гриви. Сматра се да овакав поступак не би био опортун. О Вадингтону говори се, да ће он на сваки начин одступити, ако се прими приједлог, којим би се министри од 16. маја ставили под суд. Он не ће да се политичке страсти драже; он хоће по старом правилу да се побјеђеном непријатељу златна куприја гради за повратак. Кад се ово питање ријеша, онда ће тек настати прави послови за комору и владу, и не ће више бити бојазни да ће се каквом год кризом моћи обуставити или предупредити правилни развјатак државних послова.

Вадингтон је доста срећан са избором дипломатских заступника француске. Руси су особито задовољни што је ђенерал Шанзи наименован за заступника француског у Петрограду, и руско посланство у Паризу дало је у славу тога свечан објед Вадингтону. Исто су тако и у Лондону задовољни с избором адмирала Потуа, према овај доста нагиње заштитној ђумручини ради интереса француске трговачке флоте. За Бет је наименован Тесан де Бор, који је земљак и пријатељ оснивача републике.

Народна Скупштина бугарска у Трпиви већ је отворена, и то по програму који је у напријед израђен у Софији. По једним руским новинама тај програм састоји се у овом: У скупштини сједи 221 члан, од којих 108 већ по свом званичном положају припада скупштини, 92 бира народ а 21 члан учествује у скупштини, по одређењу руског комисара кнеза Дондукова-Корсакова. Међу овима пошљедњима налази се 11 Мухамеданаца, 8 Бугара, 1 грчки владика, 1 муфтија и 1 рабин. Устав бугарски удешен је по уставу руском. Кнезу бугарском признаће се право наслједства а одређује му се годишња цивилна лијета на 1 милион гроша (100.000 фор. а. в.) Министри су одговорни народној скупштини, која контролише њихове законодавне, финансијске и административне послове.

Како «Тајмеу» јављају, већ се 6 ов. м. скупило у Трпиви приличан број великаша бугарских. Међу овима стекло се и двадесет изасланика из Источне Румилије и неколико из Македоније, који су захтијевали да се пусте у скупштину. Међу партајским вођама опажа се жива

За њу је цјелнеходност неотклоњиви услов опстанку врете.

Ајмо даље. У природи опажамо не само да су организми за себе уређени цјелнеходно, него они још својим особинама служе једни другима и подржавају узамјене свој живот. То се види на одношају између животиње и биља. Докле се инсекат спушта на мириси и слатки цвијет као на извор живота који се чини као да само њему служи, дотле се биљка посјетом инсекта користи за своје најважније животне потребе, за ширење свога сјемена.

Овај склад појединијех организама у економији природе, који се по науци о борби за опстанак сам од себе разумије, тако је јако запно богослове од старе школе, да су пошлн странутицом, коју морам ближе објаснити.

Хоћу да говорим о теорији корисности појединијех организама за се.

У уводу к једном дјелу, у коме има пуно проматрања биологичкијех о инсектима, читамо ове ријечи: «Ми држимо многе бубе за равнодушна, смрдљива сићушна створења, којих би могло и да не буде. Но кад их посматрамо шта чине, па опазимо, на прилику, како за три дана прождеру једну стрвину до костију, онда видимо, да их је све могући за то створено, да ваздух сачувају од нечистоће.» Дале: «Кад које лето гусјеница јако навали на опали све воћке а ми не можемо

радна; овн би хтјели да се скупштина одгоди, надајући се да ће се доцније узакати угодније околности за спојење Румилије с Бугарском. Ипак се држи да изасланици румилијски и македонски не ће бити припуштени на скупштину. Устав, који је спреман за скупштину, још је непотпун, и мораће се дојеривати још много. Уске улице Трнова окићене су заставама и бршљаном и напуњене силном свјетином.

Како «Стандард» јавља, умрло је онај грчки владика, што су га прије неки дан Бугари претукли у Једрену.

О немприма у Мисирју јавља један очевидац из Александрије ово: Нубар-паша и министар Уилсон враћајући се с једног министарског сајета бише устављени једном гомилом (на број до 400) наоружанијех официра, који су искали да им се даде плата коју већ од толико мјесеца нијесу добили. Официри нагрдише обојицу ужасно и нагнаше их да се натраг врате, почем су кочијаша ранили. Свјетина процре у њихове станове и башу у неке приватне одаје министарске. Одатле отјерана околу кућу и не даде ником ни унутра ни на поље. На пошљедку дође кедив с нешто војника. Свјетина га поздравља, но захтијеваше да се врати натраг. «Натраг!» зачу се вика, «министри морају нам дати новаца!» С тешком муком пробије се кедив кроз свјетину и уђе у кућу. Одмах за тим дође једна регимента војника. Кедив отвори прозор и поче говорити људма да се разиђу, а он ће већ сваком учинити право. Послједи двије уре покуша кедив да изађе из куће, но наиђе на такан отпор, да је морао заповједити војницима, да му силом прокрче пут. У томе би рањен мајстор од церемоније и пет људи. Многи из свјетине бише уапшени, остали се разбјегу. Овдје се држи да су официри с пуним правом озлојеђени и да би им прије свега другог ваљало издати плату, која им се толико дуго дугује.

О истом догађају јавља Рајтеров бир ово: Нубар-паша, пресједник министарског сајета, поднио је своју оставку, која је примљена. Кедив изјавио је, да ће он морати сам по својој вољи саставити министарство, јер иначе не стоји добар за мир и поредак међу арапским етатновништвом, ако Нубар паша и даље остане у служби. На против инглески и француски повјереници Уилсон и Блињер наваљивали су да се задржи Нубар-паша, иначе да ће и они подијети оставке. Међу отпуштенијем официрима влада велика узрујаност; они ишту да се пуште на слободу њихови уапшени другови.

Инглески листови јако су озлојеђени на кедива. Они цпо овај догађај тумаче тако, као да је кедив навалице ишао па то да се отресе Нубар паше и јевропске контроле, да би могао онда наставити свој лакомислени и раскопни живот, којим је и до сада земљу своју довео до пропасти.

Аустро-угарске делегације опет су отворене у Пешти. Аустријској делегацији подијела је влада заједничка 15. ов. м. своје приједлоге. Ти се састоје у овом: 1. приједлог, да се поред кредита од 60 милиона, који је одобрен и већ утрошен на окупацију Босне и Херцеговине, накнадно одобри још 41,720.000 фор., које је

да јој одолимо, онда видимо на један пут како се појаве милиони зола и другијех буба око њих. Ове за то долазе, да поремећу равнотежу опет успоставе. Оне пуште своја јајца у гусјеницу, ова узима и даље храну к себи, но не храни помлентира у који би се имала претворити, но храни бубу, која се у њој заметла и која ће, кад она сврши, из ње изаћи. Да и не спомињем силне заслуге ластине, која толико шкољивијех муха и зола стамани!

Ово ја не наводим као нешто ново, него само да подсетим на ону навику, која и сада влада још у многим поучним, а нарочито шкољским књигама.

Шта? Зар су органска створења само за то ту, да се међусобно прождеру и уништавају, и то још на тако рафинисани начин, као што чини унљувак? То би било ужасно! Томе се оштре и етика и људски морал!

Не! Сваком организму цијел је: да само себе чува и одржава. Од свега што је око њега он узима само оно што њему годи, а опире се свему што му шкоди. Тако звана равнотежа у природи, која је, мимогред буди речено, врло лабава, састављена је од односа међу снагама којом располажу сви поједини фактори. С тога је пуно да се испитај природу уздржава од оне једностраности, којом се величанствени часовник природе посматра с ограниченог становишта корисности. Та

такође већ потрошено, и да се дозволи да се може потрошити на исту цијел још 5 милиона фор. 2. Приједлог који се тиче ванредне употребе војске за окупацију Босне и Херцеговине у г. 1879. 3. Приједлог да се одобри ванредни кредит министарству спољашњих послова зарад некијех ванреднијех дипломатичкијех издатака. Међу ове пошљедње броји се: а) издатак на дипломатска заступства у Букурешту, Београду и Црној Гори, у суми 45.155 фор.; б) на комисију у Румилији 14.000 фор.; в) на комисију за Бугарску 14.815 фор.; г) на комисију за обиљежење граница у Румилији, Бугарској и Србији 13.960 фор.; д) за пограничну комисију у Црној Гори 7,300 фор.

Ова три приједлога упућена су буџетском одбору, који их је већ у расправу узео, отпочевши о њима главну дебату. У тој дебати изразио је сам референт Штурм своје чуђење, како је могло бити, да се за окупацију Босне и Херцеговине кренула сила од 280.000 људи, кад се сад зна да је оне крајеве бранило једва 25.000 устаника. Он пита: чиме се покрет толике силне војске, на наравно и с њом скопчани трошак даде оправдати? Војни министар одговара му да је то нужно било тога ради, да би се устанак једним ударцем угушио. Делегат Грос изјављује, да му упадају у очи неке поште, као: утврђења у Кракави, Премисли, Котору и т. д., за која се више од 2 милиона иште. Андрашија му одговара, да се мора монархија осигурати од свих могућих случајева и оустарати се да у развићу своје моћи има одријемене руке на све стране. Тога ради чинени су и они трошкови око утврђења. Делегат Думба сажалева, што је окупација изведена начином, који је стао много жртава у крви и новцу.

На пошљедку при гласању примљена су већином сва три приједлога.

Недавно рекао је у посланичкој кући угарској министар Тиса, да су Њемачка и још друге неке силе постигле Аустрију још на неколико година прије берлинскога конгреса, да заузме Босну и Херцеговину. На то примјекује «Нор», лист који на страни заступа руску владу, ово: «Многи листови, саопштавајући овај говор угарскога министра наводе и то, као да се његове ријечи односе и на Русију, те спомињу у потврду тога поглавита мисију ђенерала Сумарокова. Претпоставка ова погрешна је и што се тиче времена и што се тиче саме ствари. Мисија грофа Сумарокова није била на неколико година прије берлинскога конгреса него баш пред сами руско-турски рат. На даље, њој није била цијел да Аустрију позове на неограничену окупацију, још мање на освојење Босне и Херцеговине. Влада руска смијерала је, да аустријска војска заједно с руском уђе у Турску, а исто тако да поморске силе јевропске са својим флотама дођу под Цариград и тиме заједничкијем притиском да принуде порту да се покори одлукама Јевропе; онга истога дана, кад би се та цијел постигла, имала би престати и егзекутива против порте. Нема дакле никакве сличности између онога што је руска влада онда предлагала, и онога што Аустрија данас чини. Ми не знамо које су

метода није оправдана ни моралом ни истином.

Ја ћу навести само једно сравњење, и то из живота мравца, тога инсекта, који су толики природосмислаци темељно проучили и који је својом интелигенцијом стекао симпатију философа. Мрав јако воли слатко, те је у зеленој ушн нашао краву музару, која му из својих утробних цијеви лучи обилати медни сок. С тога видимо, како мрави непрекидно носе тамо и амо литију к биљкама, на којима по лишћу има ушњицу, и бринући се с највећом најжом за благостање и напредак својих произвођача сисају им они медни сок, који им избија на пот.

Мени није познато, да би мрав признавао корист од другијех животиња. Но кад би мрави саставили какву задругу за заштиту животиња, па би о том написали какво дјело, нема сумње да би се највише заузели за зелену уш, док би онет друга која животиња, па пр. мајмун, највише наваљивао да се сатре пета уш, која квари цијеће те се не може уживати. Имао би право и мрав и мајмун, јер ни један ни други не зна нити хоће да зна за други какав морал него да одржи своју врсту.

Морам овдје дотаћи се још једне ствари, која је у дојакопшој природној науци систематично гајана. То је подјела створења по тобољем савршенству њихову.

то велике силе, што су Аустрију неколико година прије берлинског конгреса позивале да заузме Босну. Но да је Русија међу тијема била, о томе се јако сумњамо.»

Домаће вијести.

—Новопменовани аустро-угарски министар-резидент на двору Његовога Височанства Књаза, г. пуковник Темел, стигао је из Беча на Цетиње у понедељник. У уторник на по дие било је у двору, по постојећем церемонијалу, званично представљење, гдје је г. Темел предао своју кредитиву Њ. В. Књазу. Ајутант Његовога Височанства Књаза г. Матановић пошао је са четири књажевска тјелохранитеља у стан г. Темела и допратио га у двор, пред којим га је чета тјелохранитеља упарађена дочекала и војничкијем почастима поздравила. У великом салону Њ. В. Књаза, окружен својим достојанственицима, дочекао је и примио г. Темела.

Г. Темел предао је Њег. В. Књазу своју кредитиву овијем говором:

«Ваше Височанство! Његово Величанство Цар и Краљ, мој узвијени Господар, благовољно је милостиво именовати ме својим министром-резидентом при двору Вашег Височанства, и ја имам част предати у руке Вашег Височанства акредитивна писма односно мог наименовања. Његово Величанство Цар и Краљ мени је милостиво заповједило, да овом приликом пошторим увјерити Ваше Височанство о Његовим осјећајима високог поштовања и искреног пријатељства, као и да изразим жељу Његове за благостање Књажевине и за подржање добрих одношаја тако сретно успостављених између Црне Горе и монархије Аустро-Угарске».

На то је Његово Височанство Књаз одговорио:

«Господине Министре! Примам са живијем задовољством писма, којим Вас Његово Величанство Цар и Краљ Аустро-Угарске акредитује код мене у својству Свога министра-резидента, и врло сам чувствителан према осјећеним и симпатичним изразима, које сте овлашћени казати ми у име Његово».

Ваше наименовање мени је нарочито пријатно. Ваши похвални смијероци и Ваша својства, која сам осјећивао од дугог времена, јамче ми, о томе сам увјерен, да ће се одржати одношаји пријатељства и доброга сусјетства који су тако сретно успостављени између Монархије и Црне Горе. Вјерујте нам, Господине Министре, да ћемо ми ревностно употребити сваку прилику, да те одношаје још тјешњија учинимо, и молим Вас у исто доба да у извршењу своје мисије рачунате на помоћ моју и на сарадњу моје владе».

Иза овога Њ. В. Књаз за неколико врло љубазно разговарао са г. Темелом, а по том био је г. Темел испраћен у свој стан истијем начином као што је био допращен.

Књижевност.

— Изшла је у Београду из штампе књижица. «Од куге. Предупредна сретства и лијекови, које указује: парничка академија наука, државне комисије и доктори: Теодор Хан, Хирш, Способин, Чудовски, Монсеј, Пелагин, Боткин, инглески пенитач Годвин и други.» Цијена 20 пара.

— «Знаменити Бокељн», пише Томо Кретов Поповић, срп. нар. учитељ у Ердег Новоме. I. У Новоме Саду, издао Лука Јоцић.

Кад погледамо на алате, којима се човек служи, не можемо рећи да су они алати савршени, којима се дивимо због њиховог остроумног састава, и због тачности у радњи, јер можемо бити увјерени, да ће сваки физичар, сваки астроном још боље поправке пронаћи. На против они алати којима су људи служећи се вијековима дали данашњи њихов облик, носе на себи жиг савршенства. Ожица је много савршенији алат него онај инструмент, којим хирурзи допиру до удубину грла, јер ожица своју цијел савршено постиже и већ јој се облик не даје усавршавати. Није савршено оно, што је много ситетено и заплетено.

А баш на томе оснивају многи своју скалу о савршенству животиње и биља, па при том се још са свијем самовољно усудбује једно створење с другијем. Ето код мравца нема сумње да су његове шкарице, којима сјеца своју храну, које му служе као тестера кад подиже своје зграде, које су му носила за највеће терете и најстрашније оружје против непријатеља — те су шкаре његове много савршенији инструмент него зуби мајмунови, па ипак се ови пошљедњи сматрају као нешто са свијем савршено. За што? — за то јер су много више налик на десни природосмислаци.

(Свршиће се).

ВЪ НАСТОЯЩЕМЪ 1879 году

(пятьдесят третий годъ изданія)

„Одескій Вѣстникъ“

газета политическая, литературная и коммерческая выходитъ ежедневно, кромѣ понедѣльниковъ и дней, слѣдующихъ за большими праздниками, листами большаго формата по той же программѣ и съ тѣми же отдѣлами, какъ и въ настоящемъ году.

Условія подписки остаются прежнія.

Безъ пересылки или доставки:

въ РОССИИ:

За годъ (12 мѣсяцевъ) 12 руб., за 6 мѣсяцевъ 7 р., за 3 мѣсяца 3 р. 85 к., за 1 мѣсяць 1 р. 30 к.

Съ пересылкой или доставкой:

въ РОССИИ:

За годъ (12 мѣсяцевъ) 14 р., за 6 мѣсяцевъ 8 р., за 3 мѣсяца 4 р. 50 к., за 1 мѣсяць 1 р. 50 к.

За ГРАНИЦУ къ стоимости экземпляра въ Россіи слѣдуетъ присоединять пересылку за каждый мѣсяць 50 копѣекъ.

Для годовыхъ подписчиковъ допускается разсрочка, если они заявятъ о томъ письменно съ указаніемъ сроковъ взноса, которые могутъ быть или полугодовыми, или по четвертямъ года.

Для различныхъ учрежденій также допускается разсрочка на означенныхъ условіяхъ, и газета можетъ высылаться по ихъ письменнымъ заявленіямъ впродъ до полученія ими надлежащихъ ассигновокъ (о скарѣ полученія копѣекъ должно быть упомянуто въ заявленіи) для высылки подписныхъ денегъ.

Подписка принимается въ Одессѣ, въ конторѣ „Одесск. Вѣстн.“, на Политехической ул. въ д. Нитче, Пр. 30, по каковому адресу благоволятъ адресоваться и иногородные подписчики.

Городскіе подписчики могутъ подписываться съ какою угодно срока; иногородные же не иначе, какъ съ 1-го числа каждаго мѣсяца.

При перемѣнѣ адреса должно сообщать неизмѣнно прежній адресъ и Пр. билета или бандероли, подъ которою высылается газета и, кромѣ того, приложить 20 коп., которые могутъ быть высланы почтовыми марками.

(2—3)

Б и ѣ ш к е.

— Сулейман-паша, кога је ратни суд турски због тога, што је као командант рѣаво вршио своје дужности, осудио на вѣчно заточење и губитакъ свију медала и декорација као и да се брише из реда војске, отпразнен је на једномъ талијанскомъ броду за Багдад, гдѣ ће издржавати заточење, по ово му је султанъ смалио на шест година. Иначе је пресуда војног суда над њимъ у свему извршена.

— Прво одјељење философскогъ факултета у Цюриху (у Швајцарској) прогласило је г-ну Јелену Драшковићеву за доктора философије, по што је испит положила и поднијела инаугуралну расправу: „О Бајроновомъ „Дон Хуану, „литерарно-эстетичка расправа“.

— Железничка пруга између Новог и Бањалуке у Босни отворена је 4. ов. м. и сваки данъ иде по један мјешовити влакъ тамо и амо. Станције су ово: Нови, Приједор, Омарека, Иваница и Бањалука. Дужина пруге износи 86.19 километара. Из Новог педази у 1 уру по подне, а стиже у Бањалуку у 4 уре и 48 минута по подне. Из Бањалуке педази у седам ура из јутра а стиже у Нови у 10 ура и 12 минута прије по дне.

— У Паризу умрло је 12 ов. м. академикъ Рене Таљандје који се много одликовао у књижевности француској, и, што је ријеткост у Францеза, познавао је јако стране литературе и народе и њихове језике. Међу осталимъ има од њега једанъ списъ о Србији, а други „О језику кавкаскогъ Михаилу Лермонтову“.

— Гуверниер харковски, кнезъ Крапоткинъ о комъ намъ је прошле недѣље стигао телеграмъ да је неко пуцао на њега, умрло је од добивене ране.

Р а з н о.

У Паризу је ту скоро умрла једна жена особита карактера — госпођа Вассел-Фревилъ, удовица. Она је имала једнога сина официра, који је вѣчно конспирирао противу царевине Наполеона III. Сина јој тога најзад осудили на неколико година робије, затворили га у једној тврђави у Алжиру и врло хрѣаво с њимъ у апсу поступање. Обавјештена мајка о врло нечовјечномъ поступању са својимъ синомъ, она једног дана сједне и написа цару овако писмо:

„Мој син, француски официр, републиканецъ такавъ као што се ви заклетѣ да ћете бити, траје на мукама већ поодав-

но, које му ваши целати намећу, у Орану. Онъ лежи на голој земљи, жељан чиста ваздуха и свѣтлости, безъ довољне хране и умире на тај начинъ лаганомъ смрћу. Ви би великодушнији били да му скратите те муке.“

„Хоћу с овимъ да вас замолимъ, да одмахъ наредите да ми стријељају сина. Осветите се као цар и непоступајте као тигар“

Удовица Васселъ

„9. улица Ламанде“

Маршалъ Валянъ је учинио да мајку не затворе а са синомъ јој сташе човјечније поступати — који је најзад у тавници и скапо.

(Раж). Некадашњи рај, гдѣ се први човјекъ родио, оне земље вавилонске с обје стране Евфрата, од прилике на висинама Багдада, данас је најнездравији крај у свијету, и право огњиште кузи и другијемъ заразама. Посриједъ те земље води јужно пут, којимъ хаџије азијатске синавши с височина иранскихъ иду до светијехъ мјеста, до Кербеле и Неѣфа, с ону страну Евфрата, понавша у пратњи тако званијехъ мртвачкихъ каравана, у којима се носе лешине имунијехъ и угледнијехъ Персијанаца до на мјесто гробова народнијехъ сватаца Алије и Хусејина. Од силнијехъ лешина, те се ту нагомљају и усмрде, држи се да постаје кула.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

БЕЧ, 17. Фебруара. — Руси угушују ернегично сваки покушај переда и демонстрације противъ успостављења турскихъ власти.

ВЕРСАЉ, 17. Фебруара. — Сенатъ је усвојио владинъ приједлогъ за амнестију са 163 противъ 86 гласова.

ПЕТРОГРАД, 17. Фебруара. — Савјетъ лекарски констатовао, да онај сељакъ, што је пао у болестъ 10 ов. м., пати од сифила а не од куге. Руси узевши патрагъ Араб-табију почели су је раскопавати, као што је уговорено.

ПАРИЗ, 20. Фебруара. „Журналъ де Деба“ јавља да зна да све више земљишта добија мисао, да се у којој престоници јевропској састане конференција посланика ради ријешења спорнијехъ тачака берлинскогъ уговора.

ЛОНДОН, 20. Фебруара. — У доњемъ дому парламента Норскотъ одговарајући на једну интерпелацију рече: да ће влада инглешка прије по што призна независностъ Србије и Румунске захтијевати да се изведу у тијемъ земљама они чланци берлинскогъ уговора, који се односе на равноправностъ конфесија.

Одговори управе.

Г. Бакићу у Андријевци. — Нарудбина безъ припослане претилате не може се уважити.

Г. Науму Гавриловићу у Бару. — У списку претилатника, којима се дугује листъ за г. 1877, Ви се не налазите, и е тога Вамъ се листъ не шаље. Ако га желите имати, изволте послати претилату.

Г. Ј. М. Стојадиновићу у Броду. — Изволите се претилатити, па ћемо Вамъ листъ слати.

Г. Јовану Бранчићу, трговцу у Падеју (Угарска). — Вамъ а се листъ одаде редовно шаље.

Mr. Eugen Micoud's Foreign Advertising Agency, Constantinople, 2. Rue de la Banque. — Your command is not rejected; on the contrary, it is already effectuated. We cannot undertake to return effectuated communications, and to this rule we can make no exception, with regard either to letters or enclosures.

Г. Јоци Т. Радићу, трговцу у Суботици (Угарска). — Исправили смо. Ваша претилата траје до 1. Априла ове године. Исто тако и претилата Српске читаонице у Суботици.

Ко жели имати „Гласъ Црногорца“ од почетка ове године, може се још претилатити.

Свијема бројевима од почетка ове године — осимъ броја трећегъ — можемо још послужити.

Управа
„ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

Захвалност.

У Мостару 24. Децембра прошле године преминула је Јованка супруга Вукана Бајата. Покојница удала се за

Вукана од 13 година. Мирно живећи са својимъ супругомъ родила је 12 синова и 4 шћери. При њеномъ спроводу учествовала су слѣдећа одлична лица, као: Његово Преосвештенство г. Владика, г. Архимандритъ, г. варошки парох, г. Учитель с ученицима овдјешње школе, многи поштоватељи и пријатељи. Ушљедъ чега свијема уједно, који нас удостојише присуствомъ својимъ у постигавшој нас жалости изјављујемо дубоку захвалност.

Мостар, у Јануару 1879.

Ожалостѣни:

Супругъ Вукан, синови и шћери.

О Г Л А С И.

A V I S.

ASSOCIATION COMMERCIALE RUSSE-ORIENTALE demande dans toutes les villes de l'Orient des agents et correspondants pour le placement des produits russes. —

Adresser les offres détaillées à M. M. Reischer, à Odessa. (3—3)

Најновија наклада књижаре браће Јовановића у Панчеву.

Краљевић Марко

у народнимъ пјесмама.

Са сликомъ „Санъ Краљевића Марка“ и истумаченимъ турскимъ и другимъ мањимъ познатимъ ријечима.

Највећа и најновија збирка.

50 нов.

Рјечникъ

српскога и њемачкога језика

Л. њемачко-српски дио.

Саставио

Ђ. Поповић.

Ф. 3 финовезано Ф. 4.

Миленин кадрилъ

посвећенъ Њез. Височанству Књагини

Милени

за гласовиръ саставио

Драг. Чижекъ

Ф. 1.

Збирка

народнихъ пјесамъ.

Друго поправљено издање.

10 нов.

Рјечникъ

странихъ ријечи

које се употребљују у насъ у говору, у новинама, повременимъ списима и у књигама, објашњенъ онима, који те ријечи не разумију.

80 нов.

Николинъ маршъ

посвећенъ Њез. Височанству књазу

Николи

за гласовиръ саставио

Драг. Чижекъ

Ф. 1.

Пјесме

БРАНКА РАДИЧЕВИЋА.

VI. најновије издање.

Са предговоромъ Јована Бошковића, са сликомъ Бранковомъ и факсимиломъ потписа му.

50 нов. фино везано 1 Ф. 50 нов.

Гајење вртоле.

Написао

М. Д. Дејановић.

Са више слика.

70 нов.

Звучна даворија

са напјевомъ црногорске пјесме

„Онама онама“

и ликомъ пјесника јој

за гласовиръ саставио

Ј. Маринковић.

Ф. 1.

Скупљене приповијетке

Владана Ђорђевића.

IV. књига.

Капетан Вељко — Хајдукова мајка — Тир Таса — На броду „Софија“ — Крозъ Швајцарску — Збогомъ.

Ф. 1 фино везано Ф. 2.

Скупљене приповијетке

Владана Ђорђевића.

I. књига.

Друго издање.

Пушчана зрна — Златанъ бичъ — Побратими — Хлебъ и со — Невјера — Ро-са — Двије жеље — Вукана.

50 нов. фино везано 1 Ф. 50 нов.

Пјесме

у два гласа

за пјевање удесно

Мита Топаловић.

30 новч.

Нарудбине извршујемо тачно с платомъ у натовъ (per Nachnahme); у стране земље пакъ ако се новацъ наприједъ пошаље у плаћеномъ писму. Кома је угодније, може све ово и у књижари г. Шипре Петровића у Котору добити. — Списакъ главни са I, II, III. и IV. додаткомъ шаљемо на захтијевање бесплатно.

Код толикијехъ болести, које човѣштво сналазе, ни једне нема противъ које се наука толико узалудно бори као што је

Падавица и Грчеви (епилепсија).

Лијекови, који су употребљавани до сада противъ те ужасне болести, по највише нијесу имали никаквогъ или са свијемъ пријелазногъ успѣха. Мени је чудноватимъ и особитимъ случајемъ пошло за рукомъ, да знајемъ начинъ, како се болесници ове врсте са свијемъ и за свагда могу излјечити од те болести.

Болесници, ма колико да су се до сад лијечили и безъ успѣха љекаре призивали, нека се с повјерењемъ и што прије на мене обратѣ.

J. H. LIEBIG,
Berlin, S., Brandenburg-Strasse 44.

Рѣаво лијечена

и с тога одавно занемарена сифила и болести које отуд долазе, као: оспе по кожи, застарјело цурење (ма и у секундарномъ стању), мушка учмалостъ услједъ тајнијехъ навика, болови бешике и т. д. лијечи темељно и за свагда подъ гаранѣијомъ сјајногъ успѣха, безъ сметње у обичномъ раду и начину живота и безъ да остане трагъ болести, за најкраће врѣме и пријатнимъ начиномъ

J. H. LIEBIG,
Berlin, S., Brandenburg-Strasse 44.

Нв. Умољава се да се приложи описъ болести (и колико је трајао). — Уједино се саопштава, да, од како самъ се вратио с пута изъ Италије и Францеске, лијечење бива подъ мојомъ личномъ управомъ.